

INVENTERING AV NATURVÄRDEN

AMARYLLIS, TYRESÖ

2021-03-24

INVENTERING AV NATURVÄRDEN

Amaryllis, Tyresö

KUND

Sveafastigheter Bostad Projekt 12 AB

KONSULT

WSP Samhällsbyggnad

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Oscar Yachnin T +46 10-721 05 58
Rune Löfgren T +46 10-722 84 30

UPPDRAGSNAMN
Amaryllis

UPPDRAGSNUMMER
10297404

FÖRFATTARE
Oscar Yachnin

DATUM
2020-12-18

ÄNDRINGSDATUM
2021-03-24

Granskad av
Rune Löfgren

Godkänd av

INNEHÅLL

1	INLEDNING / BAKGRUND	4
1.1	Omfattning	4
1.2	Utredningsområde	5
2	METODIK	6
2.1	Bedömningsgrunder	6
2.2	Naturvärdesklasser	7
2.3	naturvårdsarter	9
2.4	Särskilt skyddsvärda och värdefulla träd	10
3	RESULTAT FÖRSTUDIE	11
3.1	Styrdokument Tyresö kommun	11
3.2	Värdefulla och Skyddsvärda träd	11
3.3	Artobservationer	11
4	RESULTAT FÄLTSTUDIE	13
4.1	Inventering av punktojekt	13
4.2	Inventering av Yt- och linjeobjekt	15
4.2.1	Rönnallé	15
4.2.2	Hällmarksbarrskog	16
4.2.3	Torr-frisk blandskog	17
4.3	Värdefulla och Skyddsvärda träd	19
5	SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDERADE ÅTGÄRDER	20
5.1	Samlad bedömning	20
5.2	Värdefulla och Skyddsvärda träd	20
5.3	Skyddade arter	20
5.4	Spridningsvägar	21
5.5	Rekommenderade åtgärder	21
6	KONSEKVENSBEDÖMNING UTIFRÅN PLANFÖRSLAGET	23
6.1	planförslaget	23
6.2	påverkan på befintliga naturvärden	23
6.3	Kompensationsförslag	24
7	KÄLLOR	26

1 INLEDNING / BAKGRUND

Inom planområdet som idag utgörs av närnatur ska det ges utrymme för ett flertal flerfamiljsbostäder. Innan exploatering ska en ny detaljplan tas fram. Med anledning av detta har WSP fått i uppdrag att genomföra en inventering av naturvärden inom det aktuella planområdet. Syftet med inventeringen är att identifiera och avgränsa ett antal geografiska områden inom planområdet som har betydelse för biologisk mångfald, samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa baserat till stor del på metodiken för naturvärdesinventering enligt svensk standard (NVI enl. SIS). De geografiska områdena (naturvärdesobjekten) redovisas och en bedömning av den planerade exploaterings påverkan på utredningsområdets naturvärden görs. Ett antal avsteg från standarden görs med utgångspunkt i en förbedömning i fält som indikerade att det aktuella området troligen hyser tämligen låga naturvärden.

Detta PM:s mål är att belysa existerande naturvärden och ge rekommendationer för att minimera risken att negativa konsekvenser uppstår genom att utgöra ett underlag till det fortsatta detaljplanarbetet. Arbetet har utförts av Oscar Yachnin (LAR/MSA/civ.ing. med erfarenhet av NVI enl. SIS i detaljplanarbete) och har granskats av Rune Löfgren (LAR/MSA).

1.1 OMFATTNING

Naturinventeringen och naturvärdesbedömningen omfattar:

- En förbedömning i form av ett kort (1,5 h) platsbesök tillsammans med expert (Rune Löfgren LAR/MSA).
- En förstudie som innehåller en inventering av befintlig information över planområdet och dess närområde. Informationen innefattar områdets biotoper, skyddsvärda arter, spridningsstråk m.m. och har hämtats från Artdatabanken, Trädportalen, Naturvårdsverket samt Tyresö kommuns styrdokument vilka inkluderar *Grönstrukturplan för Tyresö och Nära park och natur*.
- En naturvärdesinventering i fält, som genomfördes den 8e april 2020 på en detaljnivå som motsvarar fältnivå medel enligt SIS (se Tabell 1). Planområdet är cirka 3,5 ha stort och utredningsområdet är cirka 3,4 ha stort (Figur 1).
- En systematisk naturvärdesbedömning samt klassificering med avseende på naturvärde av område som identifierades vid fältbesök.
- En bedömning, baserad på ovanstående punkter, av exploaterings konsekvenser för utredningsområdets naturvärden med hänsyn till planförslaget.
- Förslag till kompensationsåtgärder.

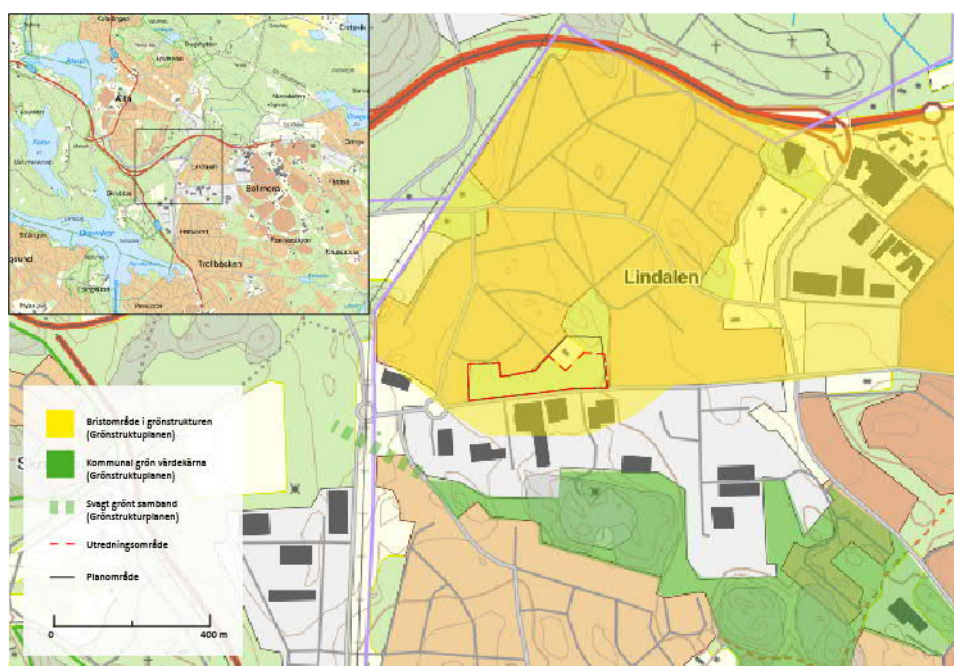
Tabell 1. Naturvärdesinventering – detaljeringsnivåer och minsta karteringsenhet.

Detaljeringsgrad	Minsta karteringsenhet
Översikt	En yta av 1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 100 m eller mer och en bredd av 2 m eller mer.
Medel	En yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.
Detalj	En yta av 10 m ² eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

1.2 UTREDNINGSSOMRÅDE

En andel av planområdet utgörs av privat mark (villatomter) och föreskolegård och inkluderades därför inte i utredningsområdet. Den del av utredningsområdet som ligger belägen inom planområdet utgör cirka 2,5 ha (röd streckat i Figur 1). Ett naturvärdesobjekt (geografisk avgränsning) sträcker sig dock delvis utanför planområdet (figur 6). Detta medför att det totala området som har utretts är 3,4 ha stort. Denna lokala utökning är gjord för att på ett robust sätt reflektera det ekologiska värdet av den del av naturvärdesobjektet som finns innanför planområdet. Detta är även praxis för naturvärdesinventeringar.

Utredningsområdet ligger i Lindalen, Tyresö. Omkringliggande landskap består främst av villaområde, industrimark och flerfamiljsbostäder med inslag av gröna värdekärnor, gröna kilar och svaga gröna samband.

Figur 1. Karta över utredningsområdet (röd streckat) och planområdet (svart heldragen linje). Kartunderlag: © esri.

2 METODIK

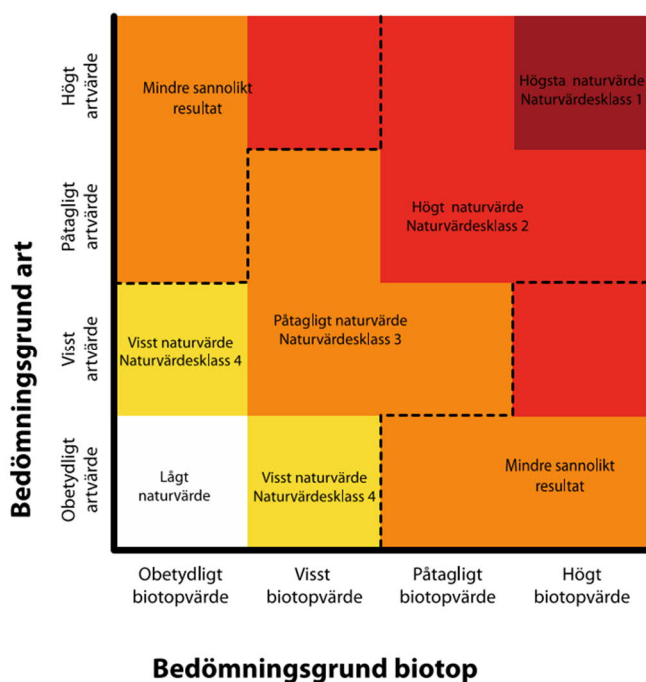
Undersökningen omfattar dels allmän inventering av bakgrundsinformation (förstudie) och dels en systematisk bedömning av naturvärden (fältstudie). Dessa delar utgår från en standardiserad metod (SIS 199000:2014) med tre platsanpassade avsteg: mer översiktlig redovisning av naturvärdesobjekt (medelnivå istället för detaljnivå), inventering av landskapsobjekt och fördjupad artinventering utgår. I förstudien inventeras befintliga data som beskriver området, bakgrundsmaterial/styrdokument från berörda myndigheter och informationssök i öppna databaser. Befintliga underlag redovisas i avsnitt 3.

2.1 BEDÖMNINGSGRUNDER

Aktuellt område har inventerats i fält med avseende på förekommande naturtyper och markanvändning. Den systematiska naturvärdesbedömningen syftar till att uppskatta förutsättningar för biologisk mångfald. Rödlistade arter, signalarter eller andra naturvårdsarter noteras.

Naturvärdesbedömningen baseras på de egenskaper i naturen – struktur, åldersfördelning, avdöende, topografi, rekreationspåverkan m.m. – som är av betydelse för mängden kärlväxter, mossor, lavar, vedlevande svampar, fåglar, insekter och övriga djur d.v.s. biologisk mångfald.

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald klassas med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop, se Figur 2. Utfall för bedömningsgrunderna art respektive biotop leder till en viss naturvärdesklass. Naturvärdesbedömningen avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Bedömningsgrunderna är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen.

Figur 2. Naturvärdesbedömning vid NVI. Utfall för bedömningsgrund art respektive biotopleder till en viss naturvärdesklass. Figuren är tagen från SIS standard (1).

2.2 NATURVÄRDESKLASSER

Naturvärdesbedömningen resulterar i klassificeringar som antingen indikerar lågt naturvärde eller naturvärdesklasser enligt figur 3. Vanligtvis används naturvärdesklasser 1, 2 och 3 men för det aktuella området har naturvärdesklass 4 lagts till.

Med lågt naturvärde avses ingen eller ringa positiv betydelse för biologisk mångfald. Geografiskt område med lågt naturvärde räknas inte som naturvärdesobjekt.

Naturvärdesklasserna definieras med hjälp av bedömningsgrunderna i 2.1 och figur 3.

Inom området förekommande naturtyper klassas på en gemensam skala utifrån värden. Ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald, d.v.s. graden av naturvärde bedöms enligt fastställd skala i olika naturvärdesklasser (1) (2), där klasserna finns beskrivna i figur 3 på nästa sida.

HÖGSTA NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 1) STÖRST POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

HÖGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 2) STOR POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass urvatten, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

PÅTAGLIGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 3) PÅTAGLIG POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betesmark, Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass naturvatten.

VISST NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 4) VISS POSITIV BETYDELSE FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, till exempel äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop. Naturvärdesbedömning avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Bedömningsgrunderna är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen.

Figur 3. Naturvärdesklasser enligt SIS standard (1).

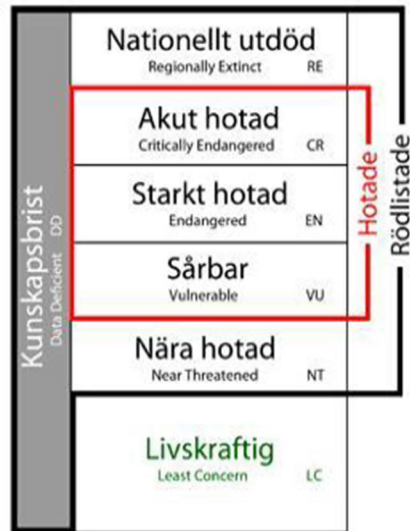
2.3 NATURVÅRDSARTER

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter. Dessa arter indikerar att ett område har högt naturvärde eller har i sig själva särskild betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarter har lanserats av Artdatabanken som ett verktyg vid naturvärdesbedömning och arbete pågår med att ta fram listor på användbara naturvårdsarter för olika biotoper.

Artportalen är en oberoende samlingsplats för fynd av arter och finansieras av Artdatabanken och Naturvårdsverket. Den enskilde rapportören bestämmer själv vad som ska rapporteras. Alla fynd publiceras först och kvalitetsgranskas i efterhand. Huvuddelen av fynduppgifterna i Artportalen ligger öppet för fri visning, dock har ett fåtal arter bedömts vara så känsliga att de exakta lokaluppgifterna inte visas fritt på nätet, t.ex. häckningsplatser för rovfåglar och sällsynta orkidéer.

Rödlistan är en redovisning av arters risk att dö ut från ett område (3). De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade (Figur 4). De rödlistade arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns hotade.

Kategorin Kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så begränsad att de inte kan placeras i någon kategori. Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterierna från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN). Regeringen fridlyser växt- och djurarter genom att ange dessa i Artskydds-förordningens bilagor. De växt- och djurarter som är markerade med ett N i bilaga 1 till Artskydds-förordningen har fridlysts för att uppfylla kraven i EU:s habitatdirektiv. I bilaga 2 till Artskydds-förordningen anges alla övriga arter som är fridlysta i hela landet, i ett län eller i en del av ett län.

Figur 4. Rödlistans kategorier © Rödlistan, 2015.

2.4 SÄRSKILT SKYDDSVÄRDA OCH VÄRDEFULLA TRÄD

Särskilt skyddsvärda och övrigt skyddsvärda träd definieras enligt Naturvårdsverkets kriterier som presenteras i figur 5.

Bedömningen av trädens ålder görs okulärt utan borring.

En bedömning och inventering av träd som inte uppfyller kraven för särskilt skyddsvärde men ändå hyser visst naturvärde görs även. Dessa definieras som träd som inom en snar framtid kan förväntas utveckla värden som uppnår eller nästan uppnår kriterierna för särskilt skyddsvärt träd. Till detta hör trivallövträd med en diameter ovan brösthöjd (DBH) som är ≥ 50 cm, sälg med DBH som är ≥ 40 och tall/gran med en DBH som är ≥ 70 cm. Även andra karaktärer på träden faktoriseras in i bedömningen, som exempelvis håligheter, skador och senvuxenhet. Dessa benämns som skyddsvärda träd.

Den som vill avverka ett gammalt grovt träd ska först göra en anmälan om samråd enligt 12 kap 6§ miljöbalken till Länsstyrelsen om avverkningsrisker att väsentligt ändra naturmiljön.

Med **särskilt skyddsvärda träd** avses:

- jätteträd; träd grövre än 1 m i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- mycket gamla träd; Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga träslag äldre än 140 år.
- grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam.

Med **övrigt skyddsvärda träd** avses döda stående/liggande träd $\geq 0,4$ m i diameter (på det smalaste stället upp till brösthöjd alt. från stambas. För liggande avbrutna stammar gäller $\geq 0,4$ m vid brottställe) samt hamlade träd.

Figur 5. Definition av skyddsvärda och övrigt skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverkets kriterier.

3 RESULTAT FÖRSTUDIE

Underlagsdata har tagits fram för ett område som innefattar planområdet och en cirka 300 m zon därom. Inom planområdet finns det inga särskilt värdefulla naturvärden utpekade i kommunens styrdokument (*Grönstrukturplan för Tyresö* (4) och *Nära park och natur* (5)). Dock pekar styrdokumenterna på att det möjligen kan finnas naturvärden inom ett något större naturområde som innefattar planområdet. Dessa diskuteras vidare i avsnitt 3.1. Inga befintliga områdesskydd enligt miljöbalken eller enligt naturvårdsavtal finns för utredningsområdet.

3.1 STYRDOKUMENT TYRESÖ KOMMUN

Dokumentet *Nära park och natur* tydliggör Tyresö kommuns strategi för dess parker och närnatur. Den utgör ett planeringsunderlag för att säkra tillgången på närnatur och parker av god kvalitet i Tyresö. Utredningsområdet definieras i strategin som närnatur, vardagsgrönska och/eller strövområde.

Tyresö kommun har även tagit fram en *Grönstrukturplan* som utgör ett underlag till kommunens översiktsplan. Utredningsområdet klassas enligt Grönstrukturplanen som "bostadsnära natur" med rekreativt värde - dock ej som värdefullt rekreativt stråk. Planområdet ligger även inom ett större område som utpekats som ett bristområde i den övergripande grönstrukturen. Vidare visar *Grönstrukturplanen* på att planområdet och angränsande närnaturområde har "potentiellt höga barrskogsvärden av lokalt värde" - enligt en preliminär kartering.

3.2 VÄRDEFULLA OCH SKYDDSVÄRDA TRÄD

Inga skyddsvärda träd var inrapporterade i Trädportalen (2020-01-08).

3.3 ARTOBSERVATIONER

En sökning i Artportalen gjordes på rapporterade fynd av skyddade och fridlysta arter mellan åren 2000 och 2020. Inom planområdet finns det inga rapporterade fynd. Dock finns det ett antal observationer i planområdets närområde (tabell 2). Noteras bör att dessa inte är validerade. För att ett fynd ska valideras krävs en kvalitetsgranskning i tre steg. Det första görs av rapportören själv, det andra steget av användare av artportalen och slutligen görs det tredje steget av utsedda experter. Även om fynden i tabell 2 inte är validerade så ger de en indikation på vilka arter som möjligen kan finnas inom, eller på något sätt vara beroende av, planområdet.

Inga fynd rapporterar häckning. Detta ger en indikation på att planområdets närområde är av mindre vikt för dessa arters fortplantning.

Tabell 2. Arter rapporterade till Artportalen 2000-2020 inom en cirka 300 m stor radie runt planområdet. Sökningen gjordes på alla arter.

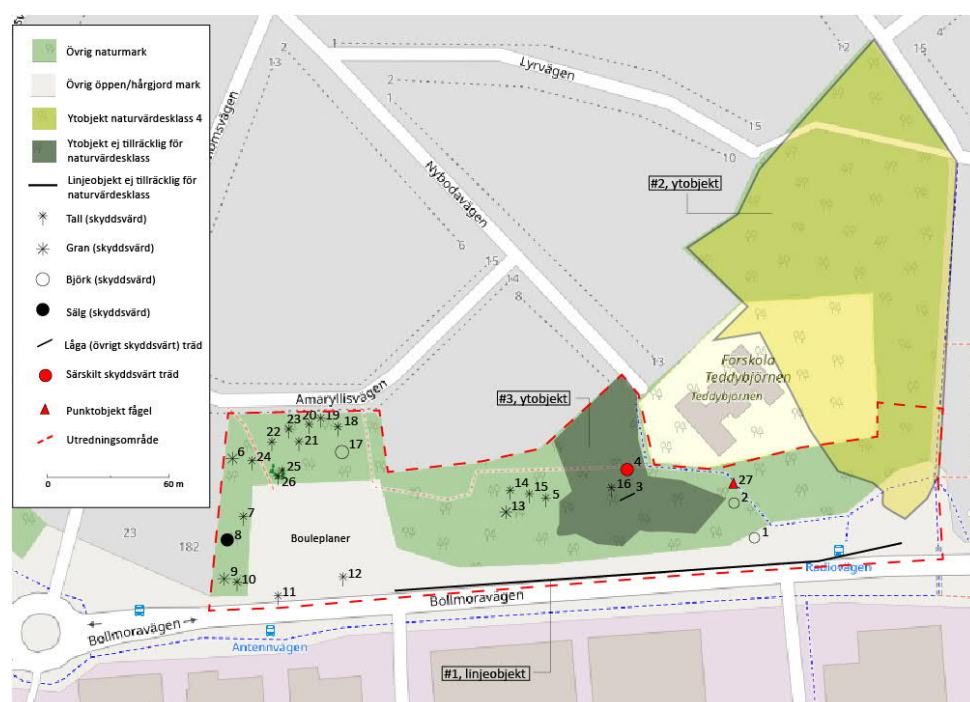
Art/Rödlistekategori	Antal observations-tillfällen	Kommentar
Duvhök (NT)	2 st	Födosökande. Förbiflygande.
Havsörn (NT)	1 st	Förbiflygande.
Tornseglare (VU)	1 st	6 individer. Födosökande.
Mindre hackspett (NT)	3 st	Födosökande i döende tall.
Svedjenäva (NT)	1 st	-
Blåmossa	1 st	Signalart. Observerad längs med "bergstigskanter".

4 RESULTAT FÄLTSTUDIE

Resultatet från fältinventeringen presenteras nedan. Naturvärdesobjekten som identifierats vid inventeringen redovisas som punktojekt (avsnitt 4.1), linjeobjekt (avsnitt 4.3) och ytojekt (avsnitt 4.3). Samtliga objekts geografiska läge redovisas i Figur 6. Notera att en felmarginal på GPS-koordinaterna är att förvänta för inventeringar med denna metod. I detta fall råder det upp till en 6 meter stor felmarginal– vilket anses som gott.

Planområdets natur kan övergripigt beskrivas som ung (max 100 år gammal) stadsnära blandskog med små inslag av hållmark. Majoriteten av träden är vitala och en mindre yta med torr-frisk mark finns. Busk-, fält- och bottenkiktet är generellt sett fattigt med undantag för vanliga mossor och ris. Det återfinns även mindre inslag av torrängsväxter och förrymda trädgårdsväxter.

I dagsläget utnyttjas området till stor del för rekreation i form av bland annat boulespel, hundrastning och barnlek. Söder om planområdet löper den väl trafikerade Bollmoravägen som gör att hela planområdet blir bullerutsatt. Det är även generellt sett skräpigt med tippat trädgårdsavfall, hundbajs och förpackningsrester.

Figur 6. Positioner för samtliga inventerade naturvärdesobjekt. Punktojekterna inkluderar både särskilt skyddsvärda träd och skyddsvärda träd samt en observationspunkt av Duvhök (NT). Det finns även ett linjeobjekt (#1) samt två ytojekt (#2 och #3). **Defintion: låga = dött fallet träd.** Planunderlag: modifierad från esri©

4.1 INVENTERING AV PUNKTOBJEKT

Totalt registrerades 27 olika punktojekt. Av dessa var det 1 fågel och 26 träd (framför allt tall). Ett träd klassas som övrigt skyddsvärdt och ett träd som särskilt skyddsvärdt. Se tabellen nedan.

Tabell 3. Punktojekt som identifierats och bedömts vid inventering. Objektens läge redovisas i Figur 6 där tabellens numrering motsvara numreringen på kartan.

Nr	Naturvårdsartkategori/klass	Beskrivning
1	-	Björk, omkrets 157 cm (OBH), 5 stammar, helt solexponerad, grov vid stambas, skorpbark, ålder troligen <140 år
2	-	Björk, omkrets 145 cm (OBH), 2 stammar, <50% solexponerad, något socklad
3	Övrigt skyddsvärt träd	Björk, omkrets 143 cm, låga, rotvälta, <5% solexponerad, avbruten topp
4	Särskilt skyddsvärt träd	Björk, omkrets 128 cm, socklad, hålträd med synlig mulm vid stambas
5	-	Tall, omkrets 190 cm
6	-	Gran, omkrets 213 cm
7	-	Tall, omkrets 181 cm
8	-	Sälg, omkrets 99 cm (OBH), 9 stammar, vital
9	-	Gran, omkrets 163 cm
10	-	Tall, omkrets 163 cm
11	-	Tall, omkrets 216 cm
12	-	Tall, omkrets 152 cm
13	-	Gran, omkrets 120 cm, ovanlig stam, skada med sav, något senvuxen
14	-	Tall, omkrets 169 cm
15	-	Tall, omkrets 155 cm
16	-	Tall, omkrets 158 cm
17	-	Björk, omkrets 151 cm
18	-	Tall, omkrets 171 cm
19	-	Tall, omkrets 192 cm
20	-	Tall, omkrets 154 cm
21	-	Tall, omkrets 162 cm
22	-	Tall, omkrets 155 cm
23	-	Tall, omkrets 166 cm
24	-	Tall, omkrets 173 cm
25	-	Tall, omkrets 175 cm
26	-	Tall, omkrets 181 cm

4.2 INVENTERING AV YT- OCH LINJEOBJEKT

Ett större naturvärdesobjekt har identifierats samt ett område som inte uppfyller de art- och biotopkriterier för naturvärdeklassning. Området som inte uppnår kriterierna för naturvärdeklassning har inkluderats av anledningen att det ändå uppvisar visst strukturvärde och framför allt har utvecklingspotential i ett område som det i övrigt råder brist på naturområden i. Avsikten med denna identifiering är att ge fördjupad vägledning i områdets framtida planering/utformning. Även ett linjeobjekt har inventerats men även detta uppnår ej naturvärdeklass.

Linjeobjektet omfattas dock av biotopskydd enligt föreskrifter i miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Dispens från biotopskydd kan ansökas om via Länsstyrelsen. Blankett för detta finns att hitta på: <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/natur-och-landsbygd/aktiviteter-och-ingrepp-i-naturen/dispenser-och-tillstand-for-skyddad-natur.html>.

Tabell 4. Yt- och linjeobjekt som identifierats vid inventering. Objektens läge redovisas i Figur 6 där numrering på kartan motsvarar tabellens numrering. Notera att objektens exakta utbredning är ungefärliga med en felmarginal på 6 meter.

Nr	Naturvårdsartkategori/klass	Beskrivning
#1	Uppnår ej	Planterad rönnallé, relativt unga träd, viss ängsflora
#2	Visst naturvärde/klass 4	Talldominerad hållmark med inslag av mindre block, endast liten del innanför planområdet
#3	Uppnår ej	Blandskog med en majoritet av tall och gran men med inslag av björk, asp och klibbal. Marken ligger lägre än i övriga området och är något friskare än övrig mark.

4.2.1 Rönnallé

Objekt ID: Naturvärdesobjekt #1 (linjeobjekt)	
Naturvärdesklass	Ej tillräcklig för naturvärdesklass
Längd (m)	260
Naturtyp	Park och trädgård
Biotop	Torr gräsmark
Objektsbeskrivning	Rönnallé bestående av relativt unga och vitala träd. Marken omkring är klippt/störd och har inslag av ängsväxter med antydning till artrik

väggkant. Ängsväxter: gråfibbla, gul fetknopp, rödklöver, femfingerört, rölleka och ljung. Även citronfjäril hittades. Allén omfattas även av biotopskydd på grunden att det är fler än 5 lövträd på rad med träd som har en diameter som överskrider 20 cm i brösthöjd och är belägna intill en väg.

Naturvårdsarter

-

Motivering

Objektet har potential att utveckla goda ängskvaliteter på en plats som är lätt att sköta. Ca. 400 m väster om objektet finns stora ytor sandig miljö som potentiellt kan hysa höga insektsvärden. Dessa kan påverka eller påverkas av eventuell artrik väggkant. Rönn är även en god födokälla för fåglar under höst och tidig vinter. Objektet är även ett relativt gott spridningsstråk som precis uppfyller kriterierna för biotopskydd.

Bild

4.2.2 Hällmarksbarrskog

Objekt ID: Naturvärdesobjekt #2 (Ytobjekt)	
Naturvärdesklass	Visst naturvärde (klass 4)
Area (ha)	1,6 (varav 0,2 innanför utredningsområdet, 12,5%)

Naturtyp	Skog och träd
Biotop	Hällmarksbarrskog
Objektsbeskrivning	Objektet sträcker sig utanför planområdets gräns och även in på förskolans mark (separerat av ett staket). Endast 6,25% av objektet hamnar innanför planområdet. Objektet karaktäriseras i huvudsak av tallbeklädd hällmark med inslag av blockterräng. Trädbeståndet är ungt och relativt senvuxet. Även om hällmarks- och blockstrukturen är av betydande värde hittades inga naturvårdsarter. I objektets sydöstra del hittades förrymda trädgårdsväxter (vintergröna, kungsljus). Inslag av äldre asp, gran och eksly hittades även.
Naturvårdsarter	-
Motivering	Naturvärdesklassningen motiveras genom objektets goda strukturvärden.
Bild	
	

4.2.3 Torr-frisk blandskog

Objekt ID: Naturvärdesobjekt #3 (ytobjekt)	
Naturvärdesklass	Ej tillräcklig för naturvärdesklass
Area (ha)	0,29
Naturtyp	Skog och träd

Biotop	Blandskog, torr-frisk
Objektsbeskrivning	Objektet karaktäriseras främst av att det är blandskog där en majoritet av trädskiktet består av tall och gran. Stora inslag av äldre björk och till viss del asp samt ett fåtal klibbalar förekommer även. Marken ligger något lägre än i det övriga utredningsområdet och marken är även något friskare. Socklade träd och lågpunkter vittnar om att marken troligen översvämmas eller att det tidigare har varit blötare.
Naturvårdsarter	-
Motivering	Objektet innehåller ytor med friskare mark i ett område som det i övrigt råder brist på blöt mark. I samband med exploatering/avverkning av mycket träd så kan detta objekt potentiellt bli blötare igen. Objektet huserar även fuktälskande arter, ex. klibbal, som inte återfinns i utredningsområdet i övrigt.
Bild	
	

4.3 VÄRDEFULLA OCH SKYDDSVÄRDA TRÄD

Ett särskilt skyddsvärt träd inventerades (se tabell 3). Trädet är en äldre björk med en utvecklad hålighet i huvudstammen. Hålet är beläget långt ner på stammen och innehåller mulm. Trädet är friskt och >50% av kronan är vital. Marken omkring trädet är torr-friskt och trädbasen är socklad.

Inom ytojekt #3 inventerades en björklåga (*defitnion: dött fallet träd*) (se figur 6). Denna kan klassas som övrigt skyddsvärt träd utifrån kriteriet att trädet har en diameter som är >0,4 m på det smalaste stället under brösthöjd. Trädet är dock avbrutet längst uppe på toppen (ca. 10%) vilket möjligtvis skulle innebära att andra kriterier gäller ($\geq 0,4$ m vid brottstället). Detta skulle i sin tur innebära att lågan inte kan klassas som övrigt skyddsvärt träd. Trädets naturvärde är även begränsat av att det ligger mycket skuggat, har få kryptogamer växandes på sig och att död björkved, i relation till död ved av många andra trädarter, inte har särskilt många naturvårdsarter knutna till sig. Bedömningen som övrigt skyddsvärt träd fasthålls ändå med reservationer för ovanstående anmärkningar.

5 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDERADE ÅTGÄRDER

5.1 SAMLAD BEDÖMNING

Utredningsområdets främsta naturvärden ligger i dess strukturer vilka inkluderar träden, hållmarkerna och till viss del den torr-friska delen av området. Trots dessa strukturer råder det en avsaknad av naturvårdsarter och värdet i området är nära kopplat till en god utvecklingspotential. Denna utvecklingspotential finns främst i att låta träden, och strukturen/habitaten som de skapar, växa i storlek. Många naturvårdsarter är beroende av stora och gamla träd.

Det finns även en viss utvecklingspotential i den torr-friska delen av området. Våtmarker förekommer inte inom planområdet men det finns indikationer på att den torr-friska delen antingen har varit blötare och/eller att det stundvis översvämmas. Det är även eftersträvansvärt med hänsyn till att blötare marker/våtmarker är nationellt sett viktiga att stärka pga. att den nationella våtmarksarealen har minskat kraftigt under det senaste seklet.

Rönnallén (naturvärdesobjekt #1) omfattas av generell biotopskydd. Denna allé bedöms dock ha tämligen låga naturvärden på grunden att träden är unga, växer långsamt, endast ett fåtal träd har en diameter på precis 20 cm (kriterie för att träd ska omfattas av biotopskydd) och är ett senare tillägg till en större allé med avsevärt större rönnar som löper längs med Bollmoravägen (utanför utredningsområdet).

Planområdet hyser även rekreativa värden av betydande vikt, framför allt som en konsekvens av att planområdet ligger inom ett stadsområde där det idag, enligt *Grönstrukturplanen* (Tyresö kommun 2014 (4)), råder brist i den regionala grönstrukturen (se även *Barnkonsekvensanalys*, WSP 2020 (6)). En stig som löper igenom en stor del av utredningsområdet och skogsmiljön/naturen tillgängliggör området för rekreation. Bouleplanerna i området bidrar även med rekreativt värde men dessa är frikopplade från de naturvärden som finns på platsen - med visst undantag för att tillåta solexponering.

Inventeringen visar att örtskiktet är fattigt. Resultatet kan möjligen bero på inventeringstiden men tidigt blommande örter, exempelvis vitsippa, var i full blom.

5.2 VÄRDEFULLA OCH SKYDDSVÄRDA TRÄD

Bedömningen av den särskilt skyddsvärda björken har gjorts på grunden att det är ett hålträd. Hålets läge långt ner på stammen/i rotbasen betyder att trädet med stor sannolikhet kommer att falla inom en snar framtid, trots att det idag är vitalt. Därför är det möjligt att trädet kommer att utgöra en risk för barn på förskolegården, förbipasserande på gångvägen och för eventuellt nära belägna byggnader och/eller vägar.

5.3 SKYDDADE ARTER

Intressanta fågelobservationer har gjorts inom utredningsområdet såväl som i dess närhet. Observationer av duvhök (NT) (inom och i närområdet) och hackspettar (större hackspett inom, mindre hackspett (NT) i närområdet) indikerar att området potentiellt hyser goda kvaliteter för vissa fågelarter. Inga av dessa

arter bedöms dock ha sin häckningsplats i området eller på annat sätt vara beroende av området för häckning. Det är även troligt att de goda kvaliteterna kan vara kopplade till de nära belägna villatradgårdarna. Områdets aspbestånd kan dock förväntas utveckla möjligheter för boplatser.

Observationen av den förbiflygande duvhöken i samband med denna inventering betyder mest troligen att planområdet, eller naturområdet norr om planområdet, utgör ett jaktområde för arten. Det är dock osannolikt att det är ett särskilt bra jaktområde då duvhök har en preferens för tätare och äldre skogsområden. Detta gäller även för duvhökens häckningsplats. Bon byggs oftast i gamla träd, ofta gran.

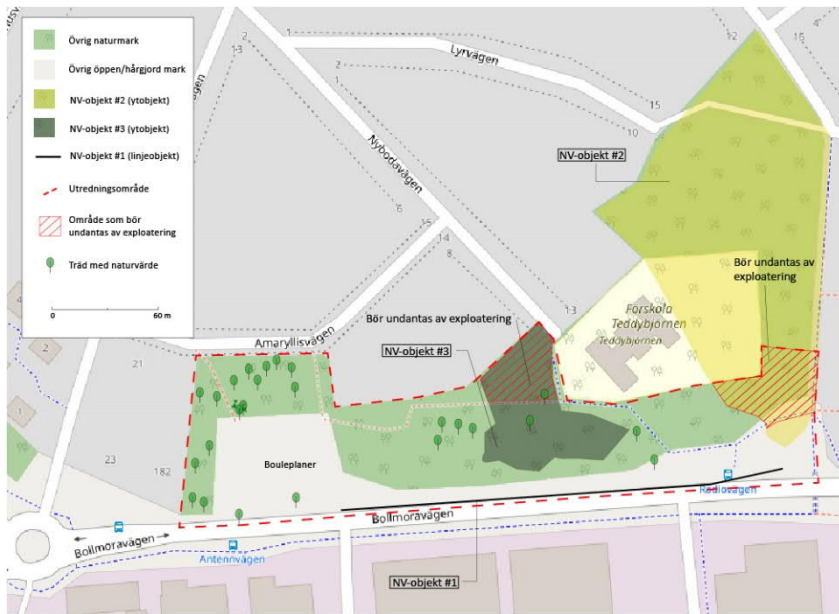
5.4 SPRIDNINGSVÄGAR

Utredningsområdet utgör en svag länk i den lokala grönstrukturen. Bollmoravägen är en barriär för många organismgrupper. Villatomterna i norr och i väst har täta staket och mycket öppen mark som även de kan utgöra en barriär för vissa organismgrupper. Utredningsområdet tillhör ett i huvudsak östligt, västligt och nordligt spridningsstråk för fåglar och insekter. Som spridningsstråk för fyrfotingar bedöms området som sämre.

Den södra delen av naturvärdesobjekt #2/Hällmarksbarrskog består av en smal remsa som kopplar ihop planområdet med övriga naturområdet i norr (se Figur 7 nedan). Remsan utgörs av hällmark med inslag av mindre block. Denna koppling bedöms som viktig i ett lokalt sammanhang genom att den utgör en skyddad spridningsväg för bland annat mindre fyrfotingar mellan hällmarksbarrskogen i nordöst och planområdet.

5.5 REKOMMENDERADE ÅTGÄRDER

- Undvik exploatering som äventyrar trädstrukturen genom att spara skyddsvärda träd (Figur 6 och 7) i största möjliga mån.
- Om den särskilt skyddsvärda björken (se avsnitt 4.3 och 5.3) kommer att stå så att den utgör en fallrisk för förbipasserande på vägar och/eller byggnader efter exploatering rekommenderas att trädet fälls. Detta pga. att trädet har tämligen låga naturvärden även om det tekniskt sett kan klassas som särskilt skyddsvärt träd. De potentiella riskerna med trädet bedöms väga tyngre än dess naturvärde.
- Kopplingen inom naturvärdesobjekt #2/Hällmarksbarrskogen som utpekats i avsnitt 5.4 bör undantas av exploateringen (se även Figur 7 nedan).
- Med hänsyn till spridningsvägar av arter kopplade till skog, såväl som rekreativa värden, bör en sammanhängande sträcka i väst-östlig riktning undantas av exploatering i den mån det är möjligt. Den sparade naturmarken bör även vara så bred och sammanhängande som möjligt.
- Inom naturvärdesobjekt #3/Torr-frisk blandskog bör framför allt området norr om stigen som löper igenom objektet undantas från exploatering med motivering att denna del innehåller de starkaste naturvärdena (se Figur 7 nedan).
- Framtida exploatering bör i stor utsträckning ta hänsyn till de rekreativa värden (främst stigen, boulplanerna och upplevelsen av närnatur) som finns inom planområdet. Flera av dessa värden bedöms kunna stärkas i samband med exploatering.

Figur 7. Plan innehållandes naturvärdesobjekt (NV-objekt), delar av NV-objekt som bör undantas av exploatering samt träd med naturvärde. För en mer detaljerad beskrivning av träd och NV-objekt se Figur 6 och avsnitt 4. Planunderlag: modifierad från esri©

6 KONSEKVENSBEDÖMNING UTIFRÅN PLANFÖRSLAGET

6.1 PLANFÖRSLAGET

Planförslaget (Figur 8) inrymmer ca 230 lägenheter i fyra separata byggader som sammanlagt uppnår en byggnadsarea på ca 3 750 m² – jämfört med planområdesarean 35 000 m² (3,5 ha). Byggnaderna har placerats i planområdets södra delar där utredningsområdets lägre naturvärden finns.

Anläggning av en ny lokalgata föreslås parallellt med Bollmoravägen i planområdets södra del.

Den befintliga stigen som löper i öst-västlig riktning dras om på en del av sträckan men behåller samma riktning och funktion.

Ett område inom naturvärdesobjekt #3/Torr-frisk blandskog har utpekats som våtmark i planförslaget. För att området ska bli en våtmark med särskilt goda ekologiska och vattenreglerande egenskaper måste denna utvecklas.

Figur 8. Planförslag av Sveafastigheter Bostad, 2021-03-18.

6.2 PÅVERKAN PÅ BEFINTLIGA NATURVÄRDEN

Den största påverkan på de befintliga naturvärdena som planförslaget medför är minskningen av antalet träd/trädstrukturen. 7 st skyddsvärda/värdefulla träd och 1 särskilt skyddsvärt träd kommer troligen att behöva avverkas – beroende på exakt placering av träden. I planförslaget ligger den särskilt skyddsvärda björken intill gångvägar. Denna kommer då att utgöra en potentiell fallrisk för barn på förskolegården och förbipasserande och bör därför avverkas. De flesta skyddsvärda träden som behöver avverkas ligger under lokalgatans sträckning. Vilka träd som påverkas framgår av Figur 9.

Spridningmöjligheterna i öst-västlig riktning begränsas till viss del i planförslaget. Den öst-västliga spridningsvägen blir smalare vilket främst påverkar fyrfotingar men kan även till viss del påverka fåglar (exempelvis duvhök). Placeringen av

kvarter D i planförslaget medför att den nord-sydliga kopplingen/spridningsvägen inom ytområde #2/Hällmarksbarrskog (se figur 9) kommer att påverkas negativt till viss del. En svag barriär skapas. Dock har de naturvärdesmässigt viktigaste delarna (blockmarken och hållarna) undantagits från exploateringen.

Planförslaget medför även att de rekreativa värdena som den centralt belägna stigen som löper i öst-västlig riktning kommer att påverkas (se Figur 9). Stigen kommer att bli mindre "naturlig" genom att den nya dragningen löper närmare bebyggelse och är mindre skyddad av naturmark. Planförslaget medför dock att stigen kommer att bli mer tillgänglig genom att en stenmjölsbeläggning föreslås. Byggnaderna kommer även att skärma av stigen mot Bollmoravägen tillräckligt mycket för att sänka bullernivån längs med stigen.

Avskärmningen av naturmarken mot Bollmoravägen, som byggnaderna medför, kommer att vara positivt även för fågellivet såväl som för områdets rekreativa värden (stigen och upplevelsen av närnatur).

Naturvärdesobjekt #1/Rönnallé försvinner i planförslaget. De värden som förloras är främst födotillgången som rönn utgör för fåglar.

Den planerade våtmarken som faller inom naturvärdeobjekt #3/ Torr-frisk blandskog kommer troligen att bidra med att öka luftfuktigheten i området. Detta kan komma att skapa bättre förutsättningar för mossor (fynd av signalarten blåmossa har rapporterats i artportalen i närliggande naturområden).

6.3 KOMPENSATIONSFÖRSLAG

Följande punkter innehåller både förslag till kompensationsåtgärder som är direkt kopplade till förluster/försvagningar av befintliga naturvärden såväl som förslag till hur ytterligare naturvärden kan skapas på platsen som kompensation för förluster/försvagningar av andra befintliga naturvärden.

- Den försvagade trädstrukturen som planförslaget medför kan till viss del kompenseras genom att plantera träd med inhemskt ursprung i ytor mellan byggnader och på bostadsgårdarna. Framför allt bör tall planteras men även sälg. Det är även viktigt att säkerställa en god succession av träd genom att undvika att gallra bort yngre/mindre träd. Exploateringen medför även en möjlighet att stärka den biologiska mångfalden genom att föreskriva en variation av inhemska växter.
- För att till viss del kompensera för förlorad naturmark kan skogsmattor (exempelvis Byggros produkt) anläggas på ytor som inte är skogsbeklädda, exempelvis på allmän platsmark mellan byggnader och grusvägar. Det kan även vara av intresse att med samma avsikt utforska möjligheten att flytta delar av befintligt fältskikt från naturmark som ska exploateras.
- För att till viss del kompensera för att spridningsvägen/kopplingen som kvarter D påverkar kan planteringsytorna inom fastighetsmark utformas så att de utgör ett skydd för småvilt (fåglar, ekorrar m.m.). Detta kan uppnås genom att använda växtmaterial som exempelvis slån, bukettapel och/eller hagtorn.
- Anlägg faunadepåer. Äldre och döda träd skapar strukturer som gynnar vissa insekts- och svamparter. Om äldre träd avverkas kan trädstammarna läggas i naturmarken. Även det döda trädet/lågan

(övrigt skyddsvärda trädet) kan flyttas och användas i syfte att skapa en faunadepå.

- För att kompensera de förlorade värdena av hålträdet (den särskilt skyddsvärda björken) kan mulmholkar anläggas.
- Som kompensation för förlusten av föda för fåglar i och med avverkningen av rönnallén kan rönn med fördel planteras. Det är då viktigt att använda den inhemska arten. De nya träden i planförslaget som löper längs med Bollmoravägen/nya lokalgatan kan förslagsvis bestå av rönn. Om dessa ges goda växtförutsättningar (lämplig växtbädd) kommer träden att snabbt uppnå och överskrida den befintliga rönnalléns värden. Det kan även vara intressant att utforska möjligheten till återplantering av befintliga rönnar. Om detta är resurseffektivt är dock osäkert.

Figur 9. Sammansatt plan: planförslaget (Figur 8) och naturvärdesinventeringen (Figur 7).

7 KÄLLOR

1. **SIS-Swedish standards institute.** *Naturvärdesinventering, avseende biologisk mångald (NVI)-Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SVENSK STANDARD SS 199000:2014.* Stockholm : SIS-Förlag AB, 2014.
2. **SIS Swedish standards institute.** *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångald (NVI)-Komplement till SS 199000. Teknisk rapport. SIS-TR 199001:2014.* Stockholm : SIS Förlag AB, 2014.
3. **Artdatabanken.** *Rödlistade arter i Sverige 2015.* Uppsala : Artdatabanken SLU, 2015.
4. **Tyresö kommun.** *Grönstrukturplan för Tyresö – Mål och strategier som underlag till översiktsplan. Översiktsplan kunskapsunderlag. Ekologigruppen AB, 2014.*
5. **Tyresö kommun.** *Nära park och natur – Strategi för Tyresös parker och närmatur. KSM0643.212.* Tyresö kommun, 2019.
6. **WSP AB.** *Barnkonstkvensanalys – Inför ny Detaljplan Amaryllis.* WSP AB, 2020.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 50 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare. wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

